

## El retorn de Bertrana

Quan els barcelonins van fer la vida impossible a Prudenci Bertrana, l'escriptor va abandonar definitivament la ciutat. En tornar-hi per un dia, al cap de vint-i-quatre anys, va dir en el discurs dels Jocs Florals: «Jo vaig marxar de Girona enduent-me'n Girona».

A la vista de l'exposició que ha muntat la Fundació Caixa de Barcelona, podríem girar aquella frase de l'inrevés i dir que Bertrana ha tornat a Girona portant-nos Girona. Portant-nos, tal com diu el títol, la Girona de «la seva època», una de les més riques i més apassionants de la història de la ciutat.

Amb els llibres, els retalls de diari, els dibuixos, les pintures i els manuscrits de Bertrana, excepcionalment reunits en un marc acollidor i propici a la contemplació detinguda, retorna tot l'esperit d'aquell moment fulgurant, exaltat per les efervescències del final de segle, en què el Modernisme va convertir Girona en el segon nucli cultural de Catalunya. Després d'un llarg desert de cinquanta anys, aquella època s'assembla un xic a la nostra: hi ha un relloriment de les arts i de les lletres, hi ha un retrobament de la pròpia identitat, hi ha la reivindicació de Girona com una ciutat de cultura, i tot plegat amb una acollida de la societat civil que no van pas tenir aquells insignes avantpassats. Per això és tan bo que tornin Bertrana i la seva època, amb una exposició que comporta alhora un cicle de conferències, una sèrie de visites escolars i l'edició d'un catàleg ben documentat. Tot ens ajuda a connectar amb aquella època, i valdria la pena que ho féssim, perquè és sens dubte, la millor època que tenim, i la més carregada de futur: un futur que ara ja ens hauríem de comprometre a convertir definitivament en present.



## La vocació industrial

Quan Francesc Ferrer va començar a interessar-se per l'economia gironina del set-cents, era president de la Cambra de Comerç i Indústria i anava a Madrid tan poc com podia. Després, elegit senador, s'ha hagut d'acostumar a anar-hi molt sovint, i això li ha donat ocasió d'investigar sobre el mateix tema en fonts pràcticament inèdites, que amb prou feines havien cridat l'atenció de cap estudiós. Ferrer ha passat moltes hores a l'arxiu del Palau Reial i a l'Arxiu Històric Nacional i hi ha trobat documents molt eloqüents sobre la proto-industrialització gironina i sobre el comerç del segle XVIII, quan Catalunya tot just es refeia de la derrota de 1714 i començava un procés industrialitzador que seria progressiu fins a la fi del segle. Va ser un moment històric que segons Ferrer s'assembla a l'actual: un moment de transformacions i de canvis, amb la desaparició de l'antic eègim i el naixement d'una nova societat.

Amb aquests materials tan poc coneguts i tan plens de sorpreses estimulants, Ferrer ha confegit un llibre de quatre-centes pàgines que explica, amb plasticitat i amb rigor, un capítol fonamental de la nostra vida econòmica. L'obra, *L'economia del set-cents a les comarques gironines*, va ser presentada públicament a Girona per Ernest Lluch, potser el millor coneixedor d'aquesta mateixa època des que va fer la tesi doctoral en ciències econòmiques sobre el pensament econòmic a Catalunya entre 1760 i 1840. Lluch va dir que el llibre de Ferrer serà útil per explicar la complexitat de les terres gironines, i per desfer l'equívoc del seu caràcter exclusivament agrícola. «Convé que llegeixin això a Barcelona, on es pensen que aquí tots érem pagesos», va dir. I va recordar el cas emblemàtic de Beget, poble que vivia del contraban, del treball a mans per a empreses d'Olot i de Camprodon i dels teixits i mobles que exportava a Amèrica, i que ara els barcelonins s'han entestat a convertir en rústic, amb façanes repicades i rodes de carro a les portes de les cases que li donen un aire que mai no ha estat el seu.

